

Voor jongvolwassenen kan zorg ingezet worden op basis van de **Jeugdwet**. Tussen hun **18^e en 23^e levensjaar** kan zorg geboden worden op basis van **Verlengde jeugdhulp, Wet langdurige zorg, Zorgverzekeringswet of Wet maatschappelijke ondersteuning**. Het buurtteam Jeugd en Gezin onderzoekt ruim voor de 18^e verjaardag vanuit het perspectief van de **jongvolwassene** op welke manier voortzetting van zorg wenselijk is en welk kader het best passend. Het perspectief van de jongvolwassene en de uitgangspunten van de gemeente Utrecht zijn leidend.

OVERWEGINGEN Bij voortzetting van zorg houdt buurtteam rekening met:

- **Aard van ondersteuning:** Is de hulp gericht op het systeem van de jongvolwassene of alleen de jongvolwassene zelf? Past de ondersteuning meer onder de Wmo, Zvw of Wlz?
- **Continuïteit van ondersteuning:** Het waarborgen van hulp, ook als de ondersteuning qua aard past onder een ander wettelijk kader. Wordt zorg niet onnodig onderbroken?
- **Duur van ondersteuning:** Hoe lang is de ondersteuning nog nodig na de 18^e verjaardag?
- **Impact voor jongvolwassene:** Heeft de overgang naar andere ondersteuning vooral positieve of negatieve impact op de jongvolwassene?

LET OP: Wanneer jongvolwassenen niet voldoen aan de wettelijke eisen om zorg te ontvangen uit verlengde jeugdhulp, kan in overleg met de accounthouder van betreffende aanbieder op inhoudelijke gronden alsnog hiervoor gekozen worden.

Voor een goede afhandeling is het belangrijk dat de RT alleen aanvragen voor beschermd wonen ontvangt waarbij - in het geval van Utrechtse jongvolwassenen uit verblijf - het buurtteam J&G mee heeft gedacht en beschermd wonen de meeste passende ondersteuning vond.

Aanbieders werken voor het 18e levensjaar samen met jongvolwassenen aan voorbereiding op volwassenheid en betrekken hierbij het **buurtteam Jeugd en Gezin** van de wijk waar hij woont. Bij Utrechtse jongvolwassenen is het buurtteam J&G al zoveel mogelijk betrokken vanaf het moment van zorgtoekenning in het kader van één gezin, één plan.

Blijft zorg nodig na het 18e jaar? → Aanbieder betreft tijdig, maar uiterlijk zes maanden voor 18e verjaardag het buurtteam J&G van de wijk waar hij woont. Indien wenselijk stemt buurtteam J&G af met buurtteam Sociaal. Meldt aanbieder de jongvolwassene te laat aan bij buurtteam J&G? → Buurtteam J&G gaat hierover in gesprek met aanbieder en meldt dit de gemeentelijk accounthouder van betreffende aanbieder.

Buurtteam J&G maakt gebruik van haar professionele ruimte bij afweging voor voortzetting van zorg voor jeugdige en neemt de tijd om te komen tot een integraal plan (waaronder zorg, werk, opleiding en wonen).

Een passende oplossing niet is te vinden? → Buurtteam J&G en aanbieder kunnen een maatwerktafel met betrokkenen (en eventueel gemeente) organiseren om deze oplossing toch te bereiken. Zij betrekken eventueel ook partijen uit sociale basis.

Aanbieder stemt met buurtteam J&G, waar nodig in samenwerking met buurtteam Sociaal, af over de passende ondersteuning na het 18^e jaar en eventuele aanmelding bij de Regionale Toegang op zorginhoudelijke gronden. Voordat een aanmelding wordt gedaan bij de RT, overlegt het buurtteam J&G met de RT.

Resultaat: Passende oplossing voor jongere bij overgang 18-/18+

Partijen nemen verschillende **rollen** aan bij verwijzing van zorg voor jongvolwassenen: **Aanbieder jeugdhulp (met verblijf):**

- Brengt minimaal zes maanden voor de 18^e verjaardag in beeld of jongvolwassene na 18^e nog zorg nodig heeft.
- Organiseert indien nodig een maatwerktafel met betrokkenen en betreft hiervoor tijdig buurtteam J&G.
- Meldt jongvolwassene alleen aan bij regionale toegang na instemming van buurtteam J&G.

Buurtteam Jeugd en Gezin:

- Onderzoekt samen met jongvolwassene, netwerk en aanbieder welke mogelijkheden er na het 18^e jaar zijn en komt met hen en eventueel buurtteam Sociaal tot een integraal plan.
- Meldt bij de gemeentelijke accounthouder te late aanmeldingen door aanbieders.
- Organiseert indien nodig een maatwerktafel met betrokkenen.
- Wijst zorg toe.

Regionale toegang:

- Onderzoekt samen met jongvolwassene of beschermd wonen de beste oplossing is.
- Wijst zorg toe.

Gemeente Utrecht:

- Bespreekt met aanbieders signalen over te laat aanmelden van jongvolwassenen uit verblijf bij buurtteam J&G.
- Neemt op verzoek van aanbieder of buurtteam J&G deel aan maatwerktafels.
- Komt met maatwerkoplossingen voor contractering.

WEGWIJZER Zorginzet bij overgang 18 jaar bij verblijf

UITGANGSPUNTEN gemeente Utrecht, in aanvulling op de leidende principes van het Utrechtse model:

- Inhoud staat centraal, niet het systeem.
- Jeugdigen groeien op in eigen buurt/plek die aansluit bij hun dagelijkse leven.
- De zorg verplaatst en niet de jeugdige (scheiden wonen en zorg).
- Doorgaande lijn tot zelfstandigheid, op basis van plan met langetermijn-perspectief.
- Verblijf als hulpverleningsvariant zo kort mogelijk inzetten.
- Verblijf als woon- en opvoedingsvariant is perspectief biedend en zo stabiel mogelijk.

VOORBEELDEN van situaties waar Verlengde jeugdhulp een passende oplossing kan zijn:

- Jongvolwassenen die gebaat zijn bij specifieke, ontwikkelingsgerichte begeleiding bij zelfredzaamheid of participatie.
- Jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, maar met ontwikkelmogelijkheden, waardoor (nog) geen Wlz-indicatie afgegeven kan worden.

LET OP: Voor jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en ernstig probleemgedrag, die integrale behandeling met verblijf ontvangen in een LVG-behandelcentrum, is de zorg vanaf de 18^e verjaardag geregeld in de Wlz.

Gemeente Utrecht

WEGWIJZER

Zorginzet

bij overgang

18 jaar

bij verblijf

Toelichting

De gemeente Utrecht wil graag een hulpmiddel bieden aan verwijzers en aanbieders over de inzet van zorg voor jongvolwassenen met jeugdhulp die 18 jaar worden, waarbij het perspectief van de jongvolwassenen voorop staat.

Jeugdhulp

In de Jeugdwet geldt in beginsel een leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verschillende vormen van jeugdhulp en de uitvoering van de jeugdbeschermingsmaatregelen. Onder jeugdhulp wordt verstaan:

- Ondersteuning van hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptie-gerelateerde problemen.
- Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem.
- Het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking.

Woonplaatsbeginsel

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Via [dit schema](#) kan worden bepaald welke gemeente verantwoordelijk is.

Tijdige voorbereiding op volwassenheid

De gemeente Utrecht verwacht dat aanbieders ruim voor het 18-de levensjaar samen met jongvolwassene en hun systeem werken aan een goede overgang naar volwassenheid. Wanneer de verwachting is dat er ook na de 18-de verjaardag zorg nodig blijft dan zal dit tijdig verkend en georganiseerd moeten worden. Daarbij wordt er van aanbieders verwacht dat zij gezamenlijk optrekken met andere partijen, waaronder het buurtteam Jeugd en Gezin. Dit draagt namelijk bij aan een overzicht van de spelers in de Verlengde jeugdhulp en inzicht in de best mogelijke oplossing voor een jongvolwassene. Wanneer de aanbieder ziet dat ook na de 18-de verjaardag zorg nodig is, dan zal uiterlijk zes maanden voor de 18-de verjaardag de toewijzing bij het buurtteam Jeugd en Gezin aangevraagd moeten zijn.

Ondersteuning, hulp en zorg uit een ander wettelijk kader

De Jeugdwet bepaalt dat gemeenten geen jeugdhulp in hoeverre te zetten als de jongvolwassene op grond van een andere wet, vanwege dezelfde problematiek, recht heeft op zorg. Hulp wordt dan ingezet vanuit de Wmo, Zvw of Wlz. Het buurtteam Jeugd en Gezin neemt in haar onderzoek mee of de zorg die belangrijk is voor de jongvolwassene na zijn of haar 18-de eventueel vanuit deze wettelijke kaders verstrekt kan worden.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Het bieden van ondersteuning, beschermd wonen of opvang aan mensen met een beperking, chronische, psychische of psychosociale problemen die daardoor verminderd in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen, het voeren van een gestructureerd huishouden en het deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Voorbeelden ondersteuningsvormen:

- Begeleiding door buurtteam
- Aanvullende ambulante zorg, zoals individuele ondersteuning, thuisbegeleiding, dagbegeleiding en gespecialiseerde begeleiding.
- Aanvullende zorg met verblijf, zoals onderdak met lichte begeleiding en gespecialiseerde begeleiding in een 24-uursvoorziening.

Zorgverzekeringswet

Het bieden van medisch noodzakelijke zorg, gericht op genezing of behoud van lichamelijke- en/of geestelijke functies aan mensen met behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop. Voorbeelden relevante zorgvormen:

- Specialistische geneeskundige geestelijke gezondheidszorg
- Basis-GGZ
- Verblijf in een GGZ-instelling
- Wijkverpleging (verpleging en verzorging)

Wet langdurige zorg

Het bieden van een integraal pakket van verblijf en zorg voor mensen met een blijvende behoefte aan permanent toezicht of 24 uur zorg in nabijheid (vanwege fysieke beperkingen of geen regievermogen), omdat er anders iets ernstig mis kan gaan. Uitzonderingen:

- Mensen die vanwege psychische/psychiatrische problematiek voldoen aan de criteria van de Wlz komen niet in aanmerking voor de Wlz. In de toekomst wordt dit waarschijnlijk wel mogelijk.
- Voor jongvolwassenen (18 tot 23 jaar) die tijdelijk verblijven in een LVG-behandelcentrum voor ernstige gedragsproblematiek wordt de zorg wel betaald uit de Wlz.

Verlengde jeugdhulp

Jeugdhulp kan doorlopen tot maximaal het 23e levensjaar. Hiervoor gelden formeel de volgende voorwaarden:

- De jongvolwassene ontving voor zijn 18e al jeugdhulp en het is nodig dat deze doorloopt. Het besluit ter verlenging is voor het 18e jaar genomen.
- De jongvolwassene kreeg voor zijn 18e nog geen hulp, maar het jeugd- en gezinsteam heeft samen met cliënt en aanbieder voor de 18e verjaardag bepaald dat dit vanaf het 18e jaar nodig is.
- De jongvolwassene kreeg voor zijn 18e hulp en is gestopt, maar aanbieder bepaalt samen met het jeugd- en gezinsteam dat hervatting nodig is. De hulp moet binnen 6 maanden worden hervat.
- De jongvolwassene ontvangt jeugdhulp in het kader van straffen en maatregelen, of van reclasseringstoezicht. De rechter kan een gesloten jeugdzorgplaatsing verlengen tot 6 maanden na het bereiken van de 18-jarige leeftijd. Zorg na detentie kan op verzoek van de Gecertificeerde Instelling of een Justitiële Jeugdinstelling in het kader van een jeugdreclasseringsmaatregel worden verleend na het 18e levensjaar op basis van de Jeugdwet.

De gemeente Utrecht wil ruimte geven voor de inzet van verlengde jeugdhulp als dit in het belang is van de jongvolwassene. Voor alle vormen van jeugdhulp en voor zolang het nodig is (tot uiterlijk de 23e verjaardag). Tegelijkertijd moet verlengde jeugdhulp niet langer dan nodig worden toegepast. Bij de afweging om het passende wettelijke kader te bepalen, spelen de volgende punten een rol:

- *De aard van ondersteuning*
Hierin moet worden verkend waar de hulp voor de jongvolwassene vooral op gericht is. Als de ontwikkeling van de jongvolwassene centraal staat en/of behandeling van bepaalde problematiek, past dit meer onder de Jeugdwet of Zvw. Ligt de nadruk op het aanbrengen van structuur in het

dagelijks leven en/of begeleiding bij algemene dagelijkse verrichtingen van de jongvolwassene, dan past dit goed onder de Wmo.

- *Continuïteit van ondersteuning*

Er kunnen situaties zijn waarbij de ondersteuning qua aard past onder de Wmo of de Zvw, maar de aanbieder van het lopende traject niet gecontracteerd is voor de betreffende wet of de bekostiging niet past bij de intensiviteit van de zorg. Dit kan een reden zijn om de zorg tijdelijk voort te zetten onder de Jeugdwet. Een ander aspect van continuïteit ligt in een doorgaande lijn bij overgang naar een ander wettelijk kader: zolang de ondersteuning nog niet daadwerkelijk beschikbaar is (bijvoorbeeld door wachtlijsten bij beschermd wonen) kan het als jeugdhulp worden voortgezet.

- *De duur van ondersteuning*

Wanneer het gaat om het voortzetten van kortdurende zorg ligt het meer voor de hand om dit voort te zetten onder de Verlengde jeugdhulp. Dit heeft te maken met de benodigde administratieve handelingen die gepaard gaan met het afgeven van een beschikking voor de Wmo en de bijkomende declaraties. Daartegenover staat dat wanneer verwacht wordt dat de jongvolwassene langdurig hulp nodig heeft, de keuze voor hulp vanuit de Wmo sneller valt. Als de overgang naar de Wmo voor een jongvolwassene op termijn onvermijdelijk is, heeft het uitstellen hiervan geen toegevoegde waarde en kan de zorg beter direct ingezet worden vanuit de Wmo.

- *Impact voor de jongvolwassene*

Hoe de zorg wordt voortgezet, heeft invloed op de jongvolwassene. De overgang naar een ander financieringskader kan veel onrust met zich meebrengen, zoals een nieuwe woonplek of een andere vaste begeleider. Als dat een negatief effect heeft op het resultaat van de ondersteuning is dit niet wenselijk. Daarentegen kan het ook juist een goed moment zijn voor nieuwe begeleidingsfase, omdat deze meer aansluit op de behoeften van de jongvolwassene.

De overwegingen moeten in samenhang met elkaar worden bekeken. Wat de doorslag geeft, kan per situatie verschillen. Wanneer Verlengde jeugdhulp op basis van de wettelijke kaders niet van toepassing is maar feitelijk de enige optie is voor passende zorg, dan kan overlegd worden met de gemeentelijk accounthouder over een maatwerkoplossing.

Wanneer verlengde jeugdhulp ingezet wordt, blijft het buurtteam Jeugd en Gezin naast de aanbieder aanvullende zorg betrokken bij de jongvolwassene.

Voorbeeldsituaties

Ter illustratie beschrijven we enkele cliëntgroepen die na de 18-jarige leeftijd voortzetting van ondersteuning nodig hebben. Deze voorbeelden kunnen richting bieden bij het maken van keuzes voor het passende wettelijke kader. Echter, iedere jongvolwassene is uniek en vraagt om een afweging op maat. De volgende cliëntgroepen kunnen na het 18e levensjaar nog behoefte aan ondersteuning hebben:

- Jongvolwassenen die na het 18e levensjaar nog gebaat zijn bij begeleiding bij zelfredzaamheid of participatie, zoals bijvoorbeeld leren zelfstandig te wonen. In de meeste gevallen kan deze vorm van begeleiding worden geboden vanuit de Wmo. Het komt voor dat de aanbieder die al begeleiding bood onder de Jeugdwet niet gecontracteerd is onder de Wmo en een wisseling niet wenselijk is en/of de onder de Wmo gecontracteerde begeleiding onvoldoende aansluit op de specifieke ontwikkelbehoefte van de jongvolwassene. Voor deze groep jongvolwassenen kan begeleiding door een jeugdhulpaanbieder worden ingezet vanuit de Verlengde jeugdhulp, in plaats van de Wmo.
- Jongvolwassenen die opgroeien in een pleeggezin kunnen, net als jongvolwassenen die bij hun eigen ouders opgroeien, ook na hun 18e verjaardag tijdelijk thuis blijven wonen. De beschutte omgeving van het pleeggezin, heeft soms de voorkeur boven begeleiding door een professional. Pleegzorg kan niet worden ingezet vanuit de Wmo en wordt dus vanaf het 18e jaar altijd verleend vanuit de Verlengde jeugdhulp.
- Jongvolwassenen met een verstandelijke beperking hebben vaak nog ontwikkelmogelijkheden, waardoor (nog) niet kan worden vastgesteld of zij blijvend toezicht of zorg in nabijheid nodig hebben. In die situaties wordt geen Wlz-indicatie afgegeven en is de jongvolwassene aangewezen op ondersteuning in een beschermende setting vanuit het gemeentelijk kader. Het reguliere

beschermd wonen is voor deze jongvolwassenen niet passend, zij hebben een verblijfssetting nodig die rekening houdt met hun verstandelijke vermogens en de behoefte aan intensieve en/of specifieke hulp. Dit kan zowel vanuit de Wmo worden toegewezen als vanuit de (verlengde) jeugdhulp. Bij bepaling van het voorzetten van hulp voor jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking zijn, naast het IQ, meerdere factoren van invloed. Voor de criteria wordt verwezen naar de beleidsregels Wet langdurige zorg op de website van het CIZ.

- Jongvolwassenen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en ernstig probleemgedrag kunnen totdat ze 18 jaar worden behandeling in een LVG-behandelcentrum krijgen vanuit de Jeugdwet. Vanaf 18 jaar valt de behandeling in een LVG-behandelcentrum onder de Wlz (voor deze groep is een aparte toelating gecreëerd in de Wlz, om continuïteit van zorg te waarborgen). Deze zorg hoeft daarom nooit ingezet te worden vanuit de Verlengde jeugdhulp.

Praktische informatie

Regionale Toegang

Bij het bereiken van de volwassen leeftijd ontbreekt het jongvolwassenen soms aan een beschermde woonomgeving. Om tijdig een beschermde woonomgeving voor de jongvolwassene te regelen, kan de aanvraag voor beschermd wonen worden gedaan vanaf 17 jaar en 9 maanden. Het kan voorkomen dat een jongvolwassene een beschikking heeft voor beschermd wonen, maar dat er nog geen geschikte woonvoorziening vrij is. Het is mogelijk om Verlengde Jeugdhulp in te zetten wanneer de jongvolwassene gebruik maakt van Jeugdhulp met verblijf. Het is in het belang van de jongvolwassene om continuïteit te waarborgen door zorg de huidige zorg te verlengen, tot aan het moment dat er een geschikte woonvoorziening beschikbaar is onder de Wmo. Voor de toewijzing van Beschermd Wonen wordt verwezen naar de Beleidsregels Wmo Utrecht. In de Wmo-beleidsregels die op internet te vinden zijn, is een afwegingskader voor de toekenning van beschermd wonen opgenomen en een beschrijving van de verschillende voorzieningenniveaus.